

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Concilia Provincialia Mediolanensis Sex

Borromeo, Carlo

Venetiis, 1602

De Sacramento Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62072](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62072)

74 *Constitutionum, & Decretorum Synodaliū*

presente, mensē benedicat: sed hoc munus sit, uel Sacerdotis, uel illius, qui maioris ordinis clericus present in mensa adest.

2. tit. 2. dec. 20

74 Quę uestes, & ornamenta cuiusuis generis, ad usum sacrum comparata, Ecclesię instituto benedici debent, ea in Missę sacrificio, ceterisque diuinis officijs ne prius adhibeantur, quàm solennibus precibus ab Episcopo, uel ab alio, qui auctoritatem habeat, benedicta sint.

6. de Sacramentalib.

75 Ne quis Episcopo inferior, uestes, indumenta, uas ad Missę sacrificium, diuinorumq; officiorum cultum, aut ad altaris ornatum parata, sine sedis Apostolicę facultate, benedicat, nisi si alicui de iure talia benedicendi facultas competet. Quę autem ab Episcopo, aliove auctoritatem habente benedicta non sunt, (ut alio Concilio cautum est,) stera solenni prece benedicantur.

2. tit. 2. de-
cre. 21.

76 Libri sacri, Veteris & Noui testamenti, uolumina item Sanctorū Patrum, nostrę fidei interpretum, tum scripta etiam ecclesiastica, quibus & res, & uerba diuina consignata sunt, etsi temporis uetustate omnino consumpta, ad rerum tamen uilium, ac sordidarum usum, ne uolo pacto conuertantur, sed in ignem potius conijciantur.

e. Altaris, pal-
lam, de cōsec.
dist. 1.

6. de Sacra-
mentalib.

77 Sacra prece, ex formula libri Pontificalis, tabernaculum etiam ligneum, in quo sanctissima Eucharistia recondatur, ante benedicatur, quàm ad illius recondendę usum adhibeatur.

Quę alia ad hunc titulum pertinere aliqua ratione possent, uideantur in titulis proprijs de Sacramentis.

Quę pertinent ad Sacramentum Baptisimi.

S V M M A R I V M.

- 1 Baptismus domi prohibetur: quoque tempore ministrari uetatur.
- 2 Quo casu permittitur: & à quo eo in casu administrari potest.
- 3 Eius forma, & à quo tradenda, & ubi, & qualiter.
- 4 Domi baptizatorum baptismus notandus. 17.
Ante nonum diem infans baptizandus; aliàs excommunicatio, & à quibus, incurritur. 1.
- 5 Baptizatus recte domi, in Ecclesia intra nonum diem sistendus.
- 6 Baptizaturus Sacerdos, quid consideret.
- 7 Infantes suę parochie tantum baptizet, extra necessitatem.
- 8 In Ecclesia Cathedrali tantum quo tempore baptizandum.
- 9 Nomina eorum, qui in Cathedrali baptizantur, ubi notanda.
- 10 Infante ab obstetrice baptizato, de formula adhibita, in puerendum.
- 11 Obstetrices, in diœcesi à Vicario foraneo probandę, in Ciuitate uero à quo.

- 12 *Et cum baptizant, duas mulieres testes adhibeant.*
- 13 *Infans, quo vestitu ad baptismum deferendus.*
- 14 *Quales compadres eligendi: eaque in re parochi officium. Quique non admittendi.*
- 15 *Compatrium ipsorum que partes. Et supra, num. 13 Et de Sacramental. num. 13.*
- 16 *Baptizatum infantem in altare collocandi, ut muneribus compatrii redimatur, consuetudo tollenda.*
Compadres nihil infantibus, aut parentibus largiantur.
- 17 *Compadres in Ecclesia adhibiti in librum referendi.*
- 18 *Baptismi ceremoniæ a quo non adhibenda.*
- 19 *Qua stola, quo ritu, quo vase ad infundendam aquam, quo Chrysmate utendum.*
- 20 *Chrysmata, linteolaq; Chrysmate inuncta à laicis non attingenda. 21.*
- 22 *Iudæi, infidelesq; alij presentes esse, non permittendi.*
- 23 *Fideles, ut religiosè intersint, à parochia monendi.*
- 24 *Nomina baptizandi, que imponenda.*
- 25 *Baptismi suscepti dies piè celebrandus.*
- 26 *Infans expositus, ut baptizetur.*
- 27 *Pluribus infantibus oblatis, qui ordo seruandus.*
Mas prior femina baptizandus.
- 28 *Adultis baptizandis diligens cautio adhibenda.*
- 29 *Iudæis, Turcis, Mauris, alijsq; infidelibus baptizandis, que item adhibenda cautio.*
Baptizatus Iudæus, cuius curæ tradendus: quaque consuetudine is non utatur. De Iudæis. 29 30.
- 30 *Liber baptizatorum à parochia habendus, in quem compatrium etiam nomina referenda.*
- 31 *Benedictio puerorum, cum primum ad Ecclesiam introducuntur.*

NEMINI liceat quemquam intrà domesticos parietes baptizare, sed natum infantem ij, quorum ea est cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. Quod si neglexerint, excommunicationis pœnam subeant.

Primū, que pert. ad Bapt. admin.

Permissa est tamē, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis œdibus Sacerdoti, uel si is absit, alteri sacris initiato, uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum femine, qui rectè nouerint veram baptismi formam;

3 Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

1 3 Qui-

Quibus uerbis nihil profus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebrò populum suum parochus admoneat.

4. quæ perti-
ad Sacramē.
Baptis.

Baptizandi formulam ipse non solum, ut primo Concilio Prouinciali iussum est, populo generatim; sed etiam priuatim, ac præcipuè obstetricibus in ecclesia tamen, planè ostendat, ac tradat; quam et an illæ rectè teneant aliquò eodem loco accuratè videat, ac diligenter quarat.

Ibidem.

4 Infantis, qui domi ob necessitatem baptizatus est, baptismus in libro baptizatorum à parochia de more referatur; notato patris nomine, & qui domi ante baptismum, & qui in ecclesia ad catechismum, exorcismum uel adhibitus est. *Vide etiam infra à num. 17.*

Primū, ut sup.

5 Quod si domi baptizatus postea uixerit, omninò intrà nonum ab ortu diem, uel cum primū per ualitudinem licuerit, eum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formam seruaram esse constituerit, ei tantum ritus, ac ceremoniæ baptismi adhibeantur.

6 Sacerdos baptizaturus, primū, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sanctè, grauitèrque accedat.

4. quæ pert.
ad Sac. bapt.

7 Videat parochus, ubi primū infans baptismi causa ad se delatus est, an suæ parochiæ sit: quem si aliene esse norit, eum, nisi instante necessitate, ne baptizet: sed ad parochū proprium, à quo baptizetur, deferri iubeat.

8 Si qui infantes intrà alicuius urbane parochialis ecclesiæ fines à Sabbato Sancto, usque ad Sabbatū in Albis: & à Sabbato item vigiliæ Pentecostes, usque ad Sabbatum proximum nati, baptizandi sunt; ad Cathedralē Ecclesiā, cui pro obseruantię officio, proq; ueteris instituti usu, stas illis hebdomadis hoc tribui debet, deferantur; si modo cuiquā, ob mortis periculum in Parochiali Ecclesia, quæ propius abest, baptismum statim ministrare necesse sit.

Sch. 24 ca. 2.
de reform.
Primū Prou.
ut in s. 2.

9 Baptizatorum uerò eiusmodi nomina, & cetera id generis præscripta, in libro, tum Cathedralis, tum propriæ Parochialis Ecclesiæ, ut Tridentino, & Prouinciali primo Concilio iussum est, notentur.

Primū Prou.
ut in s. 2.

10 Parochus uerò cum perquiret ex decreto Prouinciali, an infans baptizatus sit, diligenter obstetricem, & testes etiam de uerbis prolatus interroget; ut sibi constet, an baptismi forma rectè adhibita sit, an uerò secus, quam obrem oporteat infantem à se baptizari.

5. quæ ad ba-
ptis. pert.

11 Obstetrices, tribus, post huius decreti promulgationem, mensibus, pœna arbitrata Episcopi proposita, officium ne præstent; nisi per Vicarium Foraneum, si in diocesi sunt; si uerò in Urbe, per eum, cui Episcopus id curæ dederit, scripto probatæ sint idoneæ ad Sacramentum Baptismi, cum necesse erit ministrandum.

12 Quæ autem probata est, cum baptizabit, curet, quoad eius fieri potest,

potest, vt dux saltem mulieres, ac mater præsertim, si potest, testes præsentent ad sint, quæ in baptizando verba ab ea prolata audiant.

13 Quoniam in baptismo vnusquisque piè, ac religiosè pollicetur, operibus Sathanæ renunciare, eiusq; ue pompas deferere, id parochus, cum vsu uenerit, populum doceat, præsertim que baptisimi tempore præmoneat, non solum quomodo, & quàm simplici amictu ad illum infans deferendus sit; sed quam religiosa in Deum pietate, quàm humiliter spiritu, & quanta etiam vestitus moderatione compadres, commatresve adesse debeant.

Nec verò vllum, vel ornamentum, uel aliud quicquam, quod mudi huius pompam præ se ferat, adhiberi patiatur: cum minimè consentaneum sit, in ipso vitæ Christianæ ingressu statim ijs rebus studeri, quibus potissimum solenni sponcione renunciat.

14 Fideles in baptizandis filijs eos potius eligant compadres, qui eorum animæ consulere, quàm qui inopiæ subuenire possint.

Cuius officij sæpius eos parochus admonebit, curabitq; vt compadres tales deligantur, qui fidei, & morum ratione, suscipiendo muneri satisfacere possint.

Cum id nostra superiori Prouinciali Synodo de compatribus præscriptum sit, vt illi tales deligantur, qui suscepti muneris partes explere possint, id aut ipsi prestare non queant, si nè rudimenta quidè fidei norint: idcirco ea cura sit parochis, vt quos compadres ita imperitos nouerint, ut Symbolum fidei, sine ea, que in symbolo continentur, ignorèt, illos eo officio suscipiendi de baptismo infantes, fungi ne patiantur.

Parochus, ante quam baptizet, accuratè in primis uideat, an qui adhibendi sunt in baptismo compadres, tales sint, quales eos esse debere, Concilijs Prouincialibus nostris præscriptum est: ac si quos aliunde certò non sit, orationem Dominicam saltem, Salutationem Angelicam, & fidei Symbolum tenere eos experiendo cognoscat. Quam ob causam ea doctrinæ Christianæ rudimenta sibi ab illis ante recitari mandet.

Caueant parochi, ne excòicatos, vel eos, qui eo anno Paschæ tpe, ex præcepto ecclesiæ peccata confessi nõ fuerint, & sanctissimam Eucharistiã non sumpserint, admittant ad leuandũ baptizatum de sacro fonte.

In baptismo etiam compater ne sit, qui sacro chrismate cõfirmatus non est; Eademq; de commatre cautio sit. Proinde parochi erit, studiose de hoc ante perquirere.

Ne præterea compater adhibeatur, neque in Confirmationis Sacramento item, qui minor natu sit quattuordecim annis, sed qui maior, vel potius ætate sit prouectiori, vt non re solùm, sed animo, atq; seriò ad interrogata, quæ in baptismo fiunt, respondeat, ac planè intelligat suscepti à se muneris partes.

Primũ, abi supra.

2. tit. 2. de cre. 10.

De conse. distin. 4. c. Vos ante.

4. que perti. ad Sac. bapt.

1. que perti. ad baptis. administ.

5. que ad Baptis. perti.

Primit, ut sit
prā.

Deinde cōpatres moneat, ut iocis oībus, nugisq̄ue semotis, piē, ac religioſē, quid agatur, attendant: intelligentes Christos filios spūaliter generari, teneriq; se pro suo ſuſcepcionis officio, eos Catholica fide, & probatis moribus inſtituere, ſi parentes id facere omiſerant.

16 Detestabilem conſuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi ſeu-rius uindicabunt.

Compatres, & commatres nihil infantibus, quos ſuſceperūt, aut eorum parentibus baptisimi tempore largiantur.

6. de Baptif.

17 Eorum, qui domi, aut in Ecclesia tāquam compatres ad baptisimū adhibiti ſunt, nomina, in librum baptizatorum Parochus notet: ne impedimentum matrimonij contrahendi ignoretur.

5. que ad Ba-
ptif. pert.

18 Nemo, niſi parochus, aut is, cui ille, Episcopusve nominatim con- ceſſerit, in baptisimo miniſtrādo ſtatas ſolennes cęrimonias adhibeat, etiam ſi ob neceſſitatem miniſtret.

Ne ante ortū, nec verò poſt occaſū Solis baptisimus in ecclesia miniſtretur, niſi aliter fieri aliquando temporis ratio, neceſſitasve cogat.

5. vt ſup. §. ne
mo, ver. eo-
dem.

19 Quo in miniſterio non alterius cuiuſquam, ſed albi coloris ſto-
la utatur.

4. que perti-
ad Sacr. Bapt.

Baptizandi ritus, accuratē ſeruetur: nec verò vllō modo cōfundatur, ita ſcilicet, ut pro Eccleſiæ uſu, per Episcopum probato, vel aque in-
fuſione, uel immerſione baptisimus miniſtretur.

5. que ad Ba-
ptif. pert.

Ad aquam baptisimalem inſundendam, ne manus, ſed: vas, quod ob eam cauſam paratum, in fonte baptisimali, eiusve ciborio aſſeruari debet, adhibeatur.

4. Ibidem.
ca. ſi quis, de
conſe. diſt. 4.

Ad aquam baptisimalem, quę capiti illius inſunditur, qui baptiza-
tur, eamve excipiendā, quę Sacerdotis manus, ſacro oleo illite, abluunt, peluis ne adhibeatur, quę Eccleſiæ tantum uſui addicta non ſit.

1. que perti-
ad bapt. admi-
niſtr.

Parochus, Sacerdosve baptizans, caueat ne ad infantem baptizan-
dum alio Chryſmate utatur, quam eo, quod illo ipſo anno conſecratū eſt, ut ueteri Canone cautum eſt.

5. que ad ba-
ptif. pert.

20 Caueant parochi, ne ſacrum Chryſma in baptisimo à laicis at-
tingatur.

21 Neve linteola, quibus in baptizatis ſacri Chryſmatis unctio exter-
gitur, ad hoc aſſeruent, ut ijs tangenda tradant, quos parentes baptiza-
ti ſibi compatres, uel commatres fieri cupiunt.

22 In baptisimo, parochus, ſacerdosve baptizans præſentem adelle
non patiatur, neque ludęum, neque denique alium queoquam à fide
Chriſtiana auerſum.

23 Fideles uerò, qui præſentes adſunt, piē, religioſē, omniq̄ue ani-
mi attentione adelle ſapē moneat, memoria tacite, ſtudioſeq̄ue
repeten-

repetentes, quæ Deo, cum baptismum ipsi susceperunt, sanctè spon-
ponderunt.

24 Curet idem, ut infantibus proprio nomine in baptismo appellan-
dis, ea nomina non imponantur, quæ turpia, aut ridicula sunt, quæ
ve gentilium, atque ad eò impiorum, & impurorum hominum me-
moriâ referant, sed illorum, qui ob veræ pietatis, ac sanctæ reli-
gionis, virtutisque Christianæ laudem Sanctorum numero adscripti
sunt, ut & in ipso vitæ ingressu cum Ethnicis ne nomen quidem com-
mune, fideles habere uelle protestentur, & ipsi infantes etiam, cum
ætate processerint, nominum similitudine, ad eorum, à quibus illa ac-
cepta sunt, imitationem excitentur; & præterea, quos imitari studeant,
eosdem quoque frequentius precentur, ac sperent eos potissimum sibi
ad salutem, tum animi, tum corporis aduocatos fore.

25 Religiosi instituti olim fuit, diem Baptismi quotannis à fidelibus
piè celebrari, id quod S. Gregorius Nazianzenus aliquando ostendit.
Quæ sanè institutio, cum ad pietatis Christianæ cultum, piàmque
morum disciplinâ non parû adiuuanti, in primis adiutrice Dei gratia
asserere possit: eâ in usum reuocari vehementer in Domino cupimus.

Itaque Parochus, & Confessarius, prout occasio tulerit, cohorta-
tionis officio in id incumbant, ut fidelium, quorum curam gerunt, vnus-
quisque quo die baptizatus est, quotannis atque diligentiori prece, eleemo-
sina, si per facultates potest, omniq;ue charitatis opere, atque offi-
cio, spiritualisque gaudij celebritate, recolat; memor se Chyrographo
damnationis deletæ, hæreditatis cœlestis participem in Christo Do-
mino factum esse.

Qua in cogitatione, cum semper aliàs, fereq;ue in singulos dies, ut
beatus Chryostomus monet, tum eo potissimum die sanctè sese exci-
tet ad præclaram illam sponsonem, & Christianam professionem,
quam in sacro lauacro per sponsores solenniter edidit; Repete, in-
quit, sanctissimus pater noster Ambrosius, quid interrogatus sis, reco-
gnosce, quid responderis. Renunciasti Diabolo, & operibus eius;
Mando, & luxuriæ eius, ac uoluptatibus: Memor esto sermonis tui, &
nunquam tibi excidat tuæ series cautionis. Parentum cura sit, diem
ob eam causam notare, quo eorum filius Christo renatus est; Ideoque
parochus cum baptizauerit, moneat etiam, ut id ab illis fiat, præter scri-
ptionem, quam ipse eodem genere in Codicem statim parochialem
referre debet. Baptismi verò dies, qui soleant illa abrenunciationis
sponsonem, professioneq;ue insignis est, ad omnem pietatis exercitatio-
nem, usumque non pompis sæculi, non conuiuiorum apparatu, non lu-
xu, non operibus tenebrarum, cum dies lucis sit, celebretur: sed sanctæ
charitatis erga Deum, erga que proximum officijs.

Infans

4. quæ pti. ad
Sacri. baptis.

6. de Baptis.

3. de bapt. infantis expositionum.

Arg. c. parvulōs, & c. seq. de cōsdist. 4.

5. quę ad baptif. pert.

26 Infans expositus, licet appensum collo scriptum habeat, quo ille baptizatus significetur, si tamen, re diligenter perquisita, quemadmodum Catechismo Romano expressum est, adhuc dubium sit eum baptizatum esse, ea conditionis formula baptizetur, si tu es baptizatus, ego te iterum non baptizo, et si nondum baptizatus es, ego te baptizo, &c.

27 Si duo, pluresve infantes offeruntur, qui eodem tempore baptizentur, eorum unicuique catechismum, exorcismum, & reliquas statas cęrimonias, baptismumque parochus sigillatim ministret, atque adhibeat.

Cum duo infantes, mas scilicet, & femina ad baptismum offeruntur, is ordo servetur, qui antiquissimi ritus est, ut mari primū, deinde femine ministretur; nisi necessitas aliter cogit. Idemq; servetur, si plures offeruntur, partim mares, partim femine.

28 Libris Ritualibus, canonumq; legibus permulta tradita, atq; explicata sunt, quę in adultis baptizandis adhiberi ritus postulat. In ijs omnibus Ep̄s cum diligens erit, tum magnam in eo curam ponet, ut illis præter doctrinę Christianę rudimenta, quę necessariō scire debent, admissōrum scelerum malę actę vitę pœniteat, tum ut ijdem in posterū à peccatis omnibus abstinere statuant. Vix enim vlla alia causa esse potest, quam obrem qui adulti baptismum suscipiunt, non modo vllam in Christianis virtutibus progressionem faciant; sed plenumq; flagitijs nefarijs inquinati præcipientes ad perniciem, interitumque ruant, præter eam unam, quod non ita, ut par esset, affecti ipsi, nec verō ab alijs exculti, ad tantum Sacramentum accedunt.

29 Quod verō, licet horribile dictu sit, aliquando tamen euenisse compertum est, aliquem scilicet, ad turpem quæstum, iterum baptismum suscepisse, id ne vñquam porrō accidat, Ep̄scopus, antequam baptizet, omne diligens studium adhibeat, quo istos homines, vel Iudeos, vel Turcas, Maurosve, qui baptismum sibi conferri petierint, planè dignoscat, de illorumque conditione, ac statu omni, quantum licuerit, à probatis viris accipiat testimonium obsignatum, idemque exigat omninō.

1. quę pert. ad Bap. admi. nistr.

4. Ibidem.

30 Parochus librum habeat, diligenterq; custodiat, in quo baptizati, parentum, & compatrum nomen, cognomen, diemque natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptijs procreatus sit, describat: & quotannis singulorum annorum scriptę eius rationis exemplum det Ep̄scopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

31 Qd̄ pij instituti, sanctęq; consuetudinis est, id ad vsum vbiq; restitui, introducive nos in Domino cupiētes, monemus à parochis, vbi primum parochię suę pueri in ecclesiā introducuntur, illis pia precatōne benedici,

benedicti, ad Sacerdotalis, Ritualisve libri præscriptum.
 Hoc autem, ut diligentius præset, aliquando, prout vsu venerit, pa-
 rochialis suæ ecclesiæ fideles instituti huius, & cōsuetudinis admoneat.
Quæ hic desunt, videantur seq. tit. & De Sacramentalibus.

De Baptisterio, vasis, instrumentisq; & alijs, ad baptizan-
 di vsum pertinentibus, cum eorum formulis.

S Y M M A R I V M.

- 1 Baptisterium in vnaquaque Parochiali Ecclesia collocandum, & qui-
 bus in alijs ecclesijs.
- 2 Eius forma ex Concilij Provincialis decreto 14. & 15. Ex' Instruct.
 verò fabricæ ecclesiæ formæ tres præscribuntur. 21. 35. 41. Quæque
 magis respondeat formæ Conciliari, num. 41.
 Baptisterio, sequentia adiunguntur.
- 3 Ciborium, cum tabella, eiusq; forma. 24. 38.
- 4 Conopseum, & quale. 29.
- 5 Sapientum & cuiusmodi.
- 6 Tegmen
- 7 Imago Sancti Ioannis, & ubi pingenda. 34.
 Vascula sacrorum oleorum, Chrysmatis, & Cathecumenorum, & cu-
 ius formæ. De Sacramentis in genere, & Sacramen. 19.
 Vas ad aquam infundendam, cochleareve, & quale. 30. & que pert.
 ad Sacram. baptisni. 19.
- 8 Mantilia, quot, & qualia. 9. Eadem ad profanū vsum non adhibē. 10.
 Vas item vnum, vsui suscipienda, & ferenda aquæ baptismalis ab Ec-
 clesia Cathedrali, vel Plebana, & cuiusmodi.
- 11 Situs.
- 12 Baptisteria in Ecclesijs, capellisve separatim extructa, toleranda: &
 non extructa, ubi edificanda.
- 13 In eis sepulchra non extruenda.
- 14 Baptisteria, cum sacratio annexo, quibus in ecclesijs conficiantur. 15.
- 16 Baptisterij formæ tres, cum ex Instructioibus ecclesiasticæ fabricæ
 præscribantur, quibus in Ecclesijs formæ primæ adhibendum.
 Prima Baptisterij formæ, cum illius situ, more Romano, qualis. 21.
- 17 Capella Baptisterij ipsius locus, & formæ.
- 18 Altare capelle ipsius.
- 19 Capella ipsa ubi exstrui non possit, qui locus alius deligendus.
- 20 Baptisterij, more Romano, & Ambrosiano distinctio.
- 22 Baptisterij, more Ambrosiano, situs, & formæ.

Baptiste-